

Uredništvo • uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 23-61—23-64. Mesečna naročnina 23 lir, za inozemstvo 40 lir. — Ček, rač. Ljubljana 10.630 za naročnino in 10.894 za inzerate. Izključno zastopstvo za oglašje iz Italije in inozemstva: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENE

AVGUST - 1944

9

SREDA

Erneuter Feindangriff bei Caen

Vergebliche Durchbruchversuche der Nordamerikaner südwestlich Vire und östlich Avranches — Schwere Kämpfe bei Baranow

Aus dem Führerhauptquartier, 8. August. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Nach mehrstündigem Trommelfeuert trat der Feind in den heutigen Morgenstunden südlich und südöstlich Caen erneut zum Angriff an. Heftige Kämpfe sind entbrannt. Westlich der Orne führte der Gegner starke Einzelangriffe, die zerschlagen wurden. Südwestlich Vire und östlich Avranches setzten die Nordamerikaner auf breiter Front ihre Durchbruchsangriffe unter verstärktem Material- und Luftwaffeneinsatz fort. In schweren Kämpfen, die bis in die Abendstunden andauerten, wurden sie vor unserer zweiten Stellung verlustreich abgewiesen. Weiter südlich warfen Panzerdivisionen des Heeres und der Waffen-SS den Feind beiderseits Mortain trotz verbesserter Gegenwehr nach Westen zurück. Feindliche Gegenangriffe scheiterten. Im Raum östlich Laval verstärkte der Gegner seinen Druck. In der Bretagne zerschlugen unsere Sicherungen feindliche Angriffsspitzen und setzten sich dann behelfsmäßig auf die Abschnitte Brest und Lorient ab. Um St. Malo toben erbitterte Kämpfe. In der Nacht zum 7. August wurde ein feindlicher Zerstörer in der Seine-Bucht durch Lufttorpedotreffer schwer beschädigt.

Ponoven sovražni napad pri Caenu

Brezuspešni prebijalni poskusi Severnoamerikancev jugozahodno od Vire in vzhodno od Avranches — Težki boji pri Baranovu

Führerjev glavni stan, 8. avgusta. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Po večurnem bobnečem ognju je prišel sovražnik v današnjih jutranjih urah znova z napadom južno in jugovzhodno od Caena. Razvilj so se siloviti boji. Zahodno od Orne je izvršil nasprotnik močne posamezne napade, ki smo jih razbili. Jugozahodno od Vira in vzhodno od Avranches so nadaljevali Severnoamerikanci na široki fronti ter z največjo uporabo materiala in letalstva svoje prebijalne napade. V težkih bojih, ki so trajali do večernih ur, so bili z izgubami zavrnjeni pred drugo črto naših postojank. Dalje proti jugu so vrgle oklepniške divizije vojske in vojske SS ob obeh straneh Mortaina in kljub ogrojeni obrambi sovražnika nazaj proti zahodu. Sovražni protinapadi so se izjalovili. Na področju vzhodno od Lavala je nasprotnik ojačal svoj pritisk. V Bretaniji so naše zaščitnice razbile sovražne napadalne kline ter so se nato na povelje odmaknile na odseka Brest in Lorient. Za St. Malo divjajo ogrojeni boji. V noči na 7. avgust je bil s torpednim zadetkom v Seinskem zalivu težko poškodovan nek sovražni rušilec.

K položaju na vzhodnem bojišču

Berlin, 7. avgusta. Mednarodni poročevalski urad prinaša naslednje poročilo o položaju na vzhodnem bojišču: Težišča sovjetskih napadov so bila včeraj področja Baranova, Bialystoka ter ozemlje severno od Memele. Na teh treh mestih so skušali boljševiki z dovolom nadaljnjih močnih oklepniških oddelkov in številnih strelskih divizij prebiti in razbiti nemško bojišče. Kot četrto velenapadno področje lahko štajemo nadaljnja ozemlja severnega krila vzhodnega bojišča, kjer so se s težičem na področju Birsena zlomili v trdem nemškem odporu prav tako sitni kot brezuspešni in izgub polni boljševiški prebojni poskusi. Podrobno poročajo o večerajšnjih bojih naslednje: V Karpatskem predgorju se je nadaljeval sovjetski pritisk proti nekaterim prelazom. Žilavo se branča obramba madžarskih honvedskih oddelkov pa je lahko zadržala več sovražnih sunkov ter zajela nek vdor. Oklepniške nemške bojne skupine so izvedle na področju zgornjega Sana uspešne napade proti močnim boljševiškim silam, zajele dele teh sil in jih uničile. Posebno ogrojeni boji so bili za sovjetsko vdorno področje pri Baranovu. Sovjeti so pripeljali sem 10 strelskih divizij ter 4 oklepniške zbroje, s katerimi so skušali razširiti vdorno področje proti jugu in severu. Ves dan so se bili izredno trdi boji, ne da bi se Sovjetom posrečilo razbiti nemške črte. Močni boljševiški napadi proti severu so bili vsi razbiti, pri čemer so utrpeli boljševiki zelo visoke krave izgube ter izgubili poleg tega še 73 oklepnikov. Na bojišču pri Visli so pričeli Sovjeti z svojega predmostja južno od Varšave s 5 strelskimi divizijami ter s podporo oklepniških oddelkov s ponovnim prebojnim napadom. Po predhodni pridobitvi ozemlja so jih močno napadli nemški oklepniški oddelki globoko v desni bok. Nemci so s svojim protinapadom odrezali naprej potisnjene sovjetske oddelke ter jih uničili. Istočasno so nemški oklepniški oddelki močno zožili sovjetsko predmostje. Na bojišču pri Varšavi ter vzhodno od Varšave je potekel večerajšnji dan brez večjih bojov. Nasprotno pa so pri-

Junaški odpor nemških oporišč v Bretaniji

Angleškosevernoameriški probojni poskusi na invazijskem bojišču so se izjalovili

Berlin, 8. 8. V Normandiji skušajo Amerikanci že več dni, da bi z vedno težjimi napadi na odseku vzhodno od Avranches podprli napredovanje Britancev, ki doživljajo vedno nove poraze. V nedeljo je zbral nasprotnik še enkrat več divizij ter je napadel na široki fronti ob Severnem gozdu in ob obeh bregovih reke See. Z zelo težkim ognjem številnih baterij in s silovitimi letalskimi napadi pričel in stalno podpiran sunek je sledil ob obeh straneh St. Poisa. Dalje proti severu so se napadu priključili Britanci, ki so napadli zapadno in severno-vzhodno od Vira. Nadaljnje napade v svrhu vezanja nemških čet je izvršil sovražnik jugozahodno in južno od Caena. Najhujši boji so se razvili na kakem 25 km dolgem bojišču, ki je potekalo skozi kraje Vire—St. Pois in Cherence. Z brezobzirno uporabo svojih divizij je sovražnik uspel, da je po večurnih borbah ponekod vdrl v nemške črte. Takojšnji protinapadi pa so vdore zajeli. Ob tej priliki je bilo na enem samem mestu uničenih 28 oklepnikov. Sovražnik je hotel okrog Vira prebiti nemške črte, da bi dal tudi obema britansko-kanadskima armadama, ki sta vezani na trdne črte, možnost za obsežne premike. Izjalovljen sovražni prebijalni poskus ter nemški protinapadi so le še povečali nasprotnikove težave. Številni sovražni oddelki, med njimi kanadski, škotski in angleški elitni polki, so v Normandiji že zelo izkrevneli. Poleg tega so izgubile britanske in kanadske čete večino izmed dosedaj sestreljenih 3000 oklepnikov. — Kljub temu so nasprotni oddelki v glavnem le zato napredovali, ker so nemške

Oklepniška bitka pred mejo vzhodne Prusije

(Vojni poročevalec Peter Kuster-mann), 8. avgusta (PK.) Mesto da bi naglo napredovale in preokalele nemško mejo, leže sovjetske divizije v težkih bojih s starimi in svežimi nemškimi oddelki, ki izčrpavajo njihove sile ter jim preprečujejo izvedbo nameravanega proboja in dosega zastavljenega cilja. Potrdila, ki jih dajejo vojna poročila v svojih sklesanih stavkih o teh bojih, nam dokazujejo, da se mora danes sovražnik pokoriti nemški iniciativi ter da je naletel na odpor, ki je še bolj zmanjšal njegova pričakovanja. (Vojni poročevalec Peter Kuster-mann), 8. avgusta (PK.) Mesto da bi naglo napredovale in preokalele nemško mejo, leže sovjetske divizije v težkih bojih s starimi in svežimi nemškimi oddelki, ki izčrpavajo njihove sile ter jim preprečujejo izvedbo nameravanega proboja in dosega zastavljenega cilja. Potrdila, ki jih dajejo vojna poročila v svojih sklesanih stavkih o teh bojih, nam dokazujejo, da se mora danes sovražnik pokoriti nemški iniciativi ter da je naletel na odpor, ki je še bolj zmanjšal njegova pričakovanja.

V Italiji topniški in krajevni boji

Berlin, 8. avgusta. Na italijanskem bojišču so se razvili v nedeljo le topniški dvoboji in krajevni spopadi. Dve močni sovražni napadalni četi sta znova skušali, da bi ob zahodnem robu Florence preokaleli Arno ter z boka vdrli na področje odprtega mesta. Nemške zaščitnice so takoj pričele z bojem ter so preprečile nasprotnikov poskus. Neka nadaljnja britanska skupina, ki se je v zaščiti teme utrdila vzhodno od Florence, je morala preko reke nazaj. Pri lastnih napadalnih nastopih in pa pri obrambi tipajočih sovražnih sil so uničili nemški padalci 14 oklepnikov. Britanci se niso sramovali in so znova obstreljevali področje Florence z breznačrtnim ognjem. Več mostov, cerkva, zgodovinsko pomembnih hiš, zlasti severno in južno od Ponte Vecchia je bilo težko prizadetih, čeprav niso imele po prostovoljnem odhodu Nemcev iz mesta nikakega vojskega pomena. Na ostalih odsekih italijanskega bojišča je prišlo le do krajevnih spopadov. Kljub izgubam, ki jih je doživel prejšnjega dne, je napadel sovražnik v jutranjih urah znova severno od Podere Farre ter pri Castellu. Napadi so bili brezuspešni. Podobno je bilo južno od Vorinalda. Na vzhodnem delu bojišča je nemško topništvo obstreljevalo britanske izvidniške oklepne vozove ter sovražne postojanke na področju Ronchitellija.

Dnevno povelje maršala Mannerheima

Helsinki, 8. avgusta. Vrhovni poveljnik finske vojske maršal Mannerheim je izdal sledeče dnevno povelje: Po zakonu, ki ga je sprejel finski parlament, sem sprejel visoko mesto predsednika republike. Zavedajoč se velike odgovornosti sem storil to zaradi istega občutka dolžnosti, ki preveva finske vojake. Vojaki! Boj za obstoj in bodočnost dežele se nadaljuje. V svojstvu vrhovnega poveljnika oboroženih sil vas pozivam k vztrajnosti in vzdržnosti. Neomajano medsebojno zaupanje in enotnost našega naroda bosta najmočnejša zaščita naše dežele. Vrhovni poveljnik oboroženih sil: maršal Finske Mannerheim.

Führer maršalu Mannerheimu

Führerjev glavni stan, 8. avgusta. Führer je poslal maršalu Finske vitezu pl. Mannerheimu ob njegovem imenovanju za finskega državnega predsednika prisrčne brzojavne čestitke.

Boljševizem - smrt malih držav

Stockholm, 8. avgusta. Sovjetski mesečnik »Zvezda« objavila po vesti newyorškega dopisnika »Stockholms Tidninga« članek Kalinina o sovjetskih pogledih glede ustvaritve mednarodne po-vojne organizacije. Pisec zahteva, da mora biti bodoča mednarodna organizacija zgrajena na »močnem vodstvu« vesil. Malim državam dopušča Kalinin pri vzdrževanju miru le pomožno vlogo. Po njegovem naj bi obstojala njihova naloga v tem, da dajo vesilam mornariška in letalska oporišča ter da jih v gotovih okoliščinah stavljajo na razpolago svoje čete. Obravnavanje zgolj vojaških vprašanj pa naj bi bila izključna naloga vesil. Tu nam s sovjetskega mesta zopet jasno pričajo, da bi v bodočem miru v sovjetski režiji ne imele male države več nikake besede. Smele bi staviti na razpolago vesilam oporišča in pa v gotovih okoliščinah svoje čete. S tem bi bila v boljševiški Evropi uničena vsakršna samostojnost malih držav ter bi boljševizem pomenil odpoved narodnemu življenju po-sameznih narodov. Njim bi le diktirali, oni pa bi morali poslušati. Mlada Evropa pa bo to pot preprečila. Stockholm. Boljševiki so ustrelili poljske častnike, ki so vodili tolpe na bojnem področju, ko so izjavili, da so pristali begunskega odbora v Londonu.

Oživitev Ku-Klux-Klana?

Stockholm, 7. avgusta. Po nekem poročilu iz New Yorka piše »New York Post«: »Ku Klux Klan« organizira v Detroitu podzemsko gibanje ter se pripravlja na dan, ko se bodo vrnili vojski z bojišča. Člani te družbe hočejo ustanoviti organizacijo, ki bo ekusala potegniti bele protestantske Amerikance v boj proti katolikom, židom in črncem, čim bo nastopila demobilizacija, ter bodo velike tovarne odpustile tisoče delavcev. Voditelji te družbe, ki predvideva velike socialne konflikte po vojni, sestavljajo že ljudje, ki bodo nastopili kot stavkokaži.

Japonci zavzeli Lienkiang

Tokio, 8. avgusta. Z južnega kitajkega bojišča poročajo, da so japonske čete v noči na nedeljo zavzele Lienkiang, ki leži na severnem delu polotoka Leičov. Boji so se pričeli v torek v jutranji zori. Ob devetih zjutraj istega dne so padle sovražne posojanke v Motoulingu. Naslednjega dne so zavzeli Japonci Tupien. V četrtki so padli Liangtungun, Silang, Čiling in nadaljnje sovražnikove strateške točke.

Škoda v Ferrari in Mantovi

Benetke, 7. avgusta. Pri letalskih napadih na Ferraro in Mantovo je bila povzročena v obeh mestih velika škoda. V Ferrari je bila težko poškodovana znamenita Palazzo »Schifanoia«, kar se reče »unicevatec skrbia, ki je bila grad Estov. Palačo so pričeli graditi 1391 ter jo je v letih 1466 do 1469 dokončal Pietro Benvenuto. Od leta 1898 je v njej nameščena mestna zbirka starin. V njej se nahaja več fresk, med njimi tudi freske Francesca Cossa. Pri istem napadu je padla neka bomba, ki pa k sreči ni eksplodirala, na star samostan »Corpus Domini«, v katerem je več nagrobnih spomenikov rodbine Este, med njimi tudi nagrobni spomenik Lukrecije Borgiae.

Še vedno ni prijet

Berlin, 8. avgusta. »Bivši nadžupan dr. Karel Goerdeler, sedaj na begu, rojen dne 31. julija 1884 v Schneidemühlu, nazadnje stanujoč v Leipzig, še vedno ni prijet. Z opozorilom na nagrado 1 milijon RM se znova naprošajo vse osebe, ki bi lahko dale podatke o njegovem domnevem bivališču, da to takoj javijo najbližji policijski postaji. Kdor bi prijavil opustil ali kakor koli pomagal pri begu, bo težko kaznovan.«

Nemška uporaba oklepnikov v Italiji

Zadržujoča taktika napram množični uporabi

DNB. P. K. ... 7. avgusta. Vprašali bi se lahko, kakšno vlogo je igralo v obrambnih bojih v Italiji tako izrazito napadalno orožje, kakor je oklepnik. Sovražnik je pri svojih probnih poskusih vedno, če je to le dopuščalo ozemlje, ščitil svojo pehoto z oklepniškimi oddelki, vendar je prišlo le redko do čiste oklepniške bitke. To pa se ni zgodilo vsled tega, ker je morda že prešla doba oklepniških bitk, marveč nemško vodstvo ni hotelo napraviti napake, da bi zoperstavilo množični uporabi oklepnikov na sovražnikovi strani tudi samo take množične oklepniške. Če ima gradivo na nasprotni strani premoč, potem se ne sme uporabljati gradivo, marveč drug poseben bojni način. Ne izdamo nobene tajnosti, če ugotovimo, da so bili nemški oklepniški pri odmakalnih premikih na južnem bojišču vedno tako dobro razpostavljeni, da so z najmanjšimi izgubami zadali sovražku čim večjo škodo. Tako je na primer samo oddelki »Tigrove«, ki mu poveljuje nosilec mečev major Hudel, uničili od prelička odmakalnih premikov poleg ostalih vozil 150 oklepnikov ter 35 protitankovskih topov.

Naloga oklepniške se je pri obrambnem boju sicer spremenila, toda staro geslo »oklepniški napredek je še vedno obdržalo svoje veljavo. Oklepniške so na mnogih mestih uporabljali kot protitankovske topove ter so imeli ob takih prilikah nalogo, razbiti sovražne oklepniške napade. Kjer pa se je nasprotnik trdovratno upiral, tam so čisto posegli vmes oklepniški ter podprli obrambni boj grenadirjev. Čestokrat so izvedli nemški oklepniški tudi bliskovite protinapade ter vrgli sovražnika iz njegovih postojank,

ki si jih je priporil le po izredno krvavih zmagah. Ti uspehi so predvsem važni, kajti oklepniški se morajo boriti ob takih prilikah »zadržano«, to se pravi, ne smejo prodreti predaleč v sovražne črte, da ne bi izgubili zveze z lastno bojno črto ter da jih ne bi nenadno obkolila sovražna pehota. Mogoče najprej preseneča, da so obdržale posadke naših »Tigrov« občutek nadmočnosti nad angleškimi in ameriškimi oklepniški. Toda stvarno je postal vsak boj, ki se je razvil med nemškimi in angloameriškimi oklepniški, poraz za sovražnika. To je šlo tako daleč, da smatrajo takozvani Shermanovi oklepniški, da so že v naprej izgubili bitko, če pridejo samo v območje nemških oklepnikov. Posebno velike napore izvajajo tudi oddelki, ki imajo nalogo, da spravijo na varno pokvarjene oklepniške, da jih ne bi dobil v roke napredujoči sovražnik. To je ena najtežjih in najvažnejših nalog ob priliki odmakalnih premikov. Tako je na primer nadporočnik Riegel odvlekel s svojim oklepnikom ponoči in kljub neprestanemu obstreljevanju sovražnega topništva 4 oklepniške, ki so bili za borbo nesposobni. Ko je odvlekel poslednji oklepniški, se je že pričelo daniti, lastna glavna bojna črta je bila že prekoračena in sovražne izvidnice so obstreljevale s strojnimi tanki, ki ga je vodil hrabri nadporočnik. Z ozirom na omejeno uporabo nemških oklepnikov je prav velik njih delež pri uničevanju sovražnih oklepnikov. Na vsak način se nikakor ne da primerjati uporabe nemških oklepnikov z množično uporabo angleških in ameriških oklepnikov, ki zdajka ne dosežejo tega, kar od njih pričakuje poveljstvo. — Vojni poročevalec Armin Eichholz.

Knut Hamsun na neki nemški podmornici

Berlin, 7. 8. V nemški kulturni službi piše vojni poročevalec Heinz Baums: S tem, da je obiskal veliki norveški pesnik Knut Hamsun neko nemško podmornico v neki južnonorveški luki, je dokazal svoje veliko prijateljstvo do Nemčije ter zanimanje za sedanjo svetovno vojno. Veliki norveški pesnik se je tudi vpisal v častno knjigo gostov na podmornici. Pesnik neomajno veruje v pravično nemško zmago za Evropo.

Pesnik, ki je še kljub svojim 85. letom izredno čil, se je na obhodu na podmornici zelo zanimal za tehnične posameznosti. Pri slovesu od mornarjev podmornice, ki jih je pesnik imenoval ponovno svoje tovariše, se je zahvalil za gostoljubje ter želel pomorsčakom srečno pot ter povratek in izjavil svoje trdno prepričanje, da bo zmagala mlada Evropa pod vodstvom Nemčije.

»Visoko vzravnani, telesno in duševno čil je zapustil Knut Hamsun »stari iz Norhoima« podmornico ter je bil ves prežvečen od odlične nemške tehnike in nemškega iznajdljivega duha. S pomočjo je še enkrat z dvignjeno roko pozdravil nemške tovariše, ki sedaj, ko so osebno videli in govorili z njim, se toliko bolj cenijo velikega Norvežana. Spoznali so v njem odkritosrčnega prijatelja Nemčije.

»Za čuda normalno je bilo življenje v Normandiji«

Zeneva, 7. 8. V angleškem tedniku »Truth« piše sir Ernest Benn, da so zavzemniki naleteli v Normandiji na »za čuda normalno« življenje prebivalstva. Vsi zastopniki AMGOT-a in UNRRA, ki so seveda prišli z invazijsko vojsko, so bili nad tem zelo začudeni, ker so si domisljivali, da prihajajo kot osvoboditelji francoskega naroda, ki že umira od lakote, je zapostavljen ter obupan, naleteli pa so nasprotno na prebivalstvo, ki se mu je prav dobro godilo. Nihče v zavezniškem taboru ni tega verjel in zato so bili tudi tako začudeni. Opazili so kako so lažniva poročila lastne propagande, kajti Nemci niso le dobro hranili francoskega naroda, marveč so imeli Francozi z Nemci tudi prijateljske odnose. Iz tega je tudi že razvidno, da Nemcem nikakor ne gre slabo v vprašanih prehrani in oborožitvi. V ostalem se je boril nasprotnik odločno, spretno in pogumno. To pomeni, da bodo morali zavezniki uporabiti vse sile, če bodo hoteli kaj doseči. Ob invaziji pa je postalo vsakemu jasno, kako je zavezniška propaganda razširjala leta in leta lažniva poročila,

ki niti najmanj niso v skladu z resničnostjo.

Stockholm. Kakor poročajo iz Ankare, se je v prvih jutranjih urah v ponedeljek potopila v Črnem morju turška ladja »Merkur«, ki je bila na poti v Turčijo. Na ladji je bilo 250 židov, ki so se, razen 4, vsi potopili.

Stockholm. Uradna sovjetska agencija TASS ostro nastopa proti Turčiji. Takšnim napadom sledijo ponavadi nova politična izsiljevanja.

Milan. Italijanski radio javlja, da je odredila Bonomijska vlada revizijo vseh akademskih izpitov in promocij v zadnjih 20 letih.

Berlin, 8. avgusta. Iz Moskve poročajo, da je imel Mikolajczyk z boljševiškim poljskim odborom »vudne razgovore«. Prišlo je torej do tega, kar je bilo že v naprej pričakovati. Mikolajczyk se mora kot skesan grešnik pokoriti Krenljevemu diktatu.

Omejitev porabe električnega toka

Sei pokrajinske uprave je z odredbo VIII, št. 4549/4-1944, predpisal zaradi nadaljnjih potrebnih omejitev v potrošnji električnega toka sledeče ukrepe:

1. Električni motorji v industrijskih in obrtnih podjetjih se morajo za izvesti čas dnevno izklopiti. Komisija, sestavljena iz zastopnikov Pokrajinske uprave oddelka VIII, inspekcije dela in Mestne elektrarne, bo določila čas, v katerem bodo smela podjetja trošiti električni tok. Ta komisija bo začela takoj poslovati.

2. Razen v nebotičniku, v bolnicah in v zavarovalnici »Slavija« se ukinja uporaba vseh dvigal.

3. Ukinja se tramvajski promet dnevno v času od 8-12, vendar samo ob dnevih, ko bo mestna elektrarna smatrala to za potrebno.

4. Omejitvi porabe električnega toka v mestni vodarni se bo izdala posebna odredba.

Prednje določbe stopijo v veljavo z dnem priobitve naslovnim uradom in ustanovam.

Izvedbo teh določb nadzira mestna elektrarna po svojih organih.

Mestna elektrarna je pooblašena, da sme koristniku, ki bi kršil prednje odredbe, odključiti električni tok za čas, ki ga ravnateljstvo elektrarne samo določi.

Prezident
dr. general Rupnik s. r.

Premiera v Operi

Postaviti na konec sezone, tako zahtevno delo kot je Verdieva »Aida«, je s stališča izvajalcev in poslušalcev zelo tvegana zadeva; vendar, če se lotijo take reči pravi ljudje, se tudi ta poskus posreši. To nam je dokazala nedoljska izvedba »Aide«, ki je dosegla nepričakovano lep uspeh. Lahko bi rekli, da je »Aida« slavnostno zaključila letošnjo operno sezono kot zaključila mogočen, zmagoslaven finale široko razpredeno simfonijo. Gotovo je dal, kar je psihološko čisto razumljivo, predstavi in pripravam zanj velikega zagona Jože Gostič, ki je kot gost pel egiptovskega vojskovodjo Radamesa. Ta vloga ne stavi na peva ravno majhnih zahtev, vendar jo je Gostič odlično rešil. Njegov, najtežjim zahtevam odgovarjajoč glas je ravno na najtežjih mestih, kjer bi kak drug tudi morda dober pevec omagoval, najbolj triumfal. Tudi v igri, ki zahteva velikih situacijskih prilagoditev, se je dvignil toliko visoko, da je zapustil v poslušalcu komaj še kako željo po boljsem izrazu. Egiptovskega kralja je pel Lupša. Po glasu in po igri je za to vlogo, ki jo je Lupša izvrstno podal, težko najti primernejšega pevca. Njegovo hčer Amneris je pela Kogejeva. Že nekajkrat smo brali, da ji ta vloga glasovno in izrazno kar se da dobro pristaja. Kogejeva je sloves, ki ga v tem primeru uživa, povsem potrdila. Čim bolj je šlo delanje proti koncu, tem bolj je svojo izrazno silo stopnjevala; višek je dosegla v predzadnji sceni. Naslovno vlogo je podala Heybalova. Že pred dvema letoma je prav v tej vlogi zbudila veliko pozornost; v tem času je kot umetnica napravila velik razvoj in je mogla knjižiti uspeh za uspehom; zato je tudi bila v letošnjem podajanju opazna veliko večja zrelost; viški, do katerih se je v tej vlogi pognala, pomenijo pač vrhunec umetniškega ustvarjanja in ostanejo poslušalcu nepozabni. Velikega svečenika Ramfisa je z njemu lastno temeljito in z vsjo zunanjo resnostjo izoblikoval Betetot, dočim je Amonasra, Aidinega očeta, letos podal Janko, ki je posebno nekatere prizore naravnost pretresljivo prikazal. Omenimo še štruktura kot sela in Bukovčeva kot svečenico, ki sta v okviru celote pokazala lepe doseganje.

Dirigiral je A. Neffat. Glasbeno tako izdelane predstave že skoraj kmalu nismo slišali v ljubljanski Operi. Tudi oderska glasba v četrti sliki, ki tolikokrat znižala nivo tega prizora, je bila letos razen nekaterih majhnih ritmičnih ali

intonacijskih spodsrljav naravnost vzorno podana. Poleg solistov je tudi zbor stal na višini; očitno ga je pripravil S. Hubad, čeprav to iz gledališkega lista ni posebej razvidno. Režijo in koreografijo je pri letošnji predstavi imel v rokah P. Golovin; v režiji smo opazili marsikak nov domislek, to zlasti v slikah monumentalnega značaja. Pri plesih je sodeloval ves baletni zbor z odlično solistko Ireno Kurbosovo na čelu. Tudi scena, delo V. Skuinyja, je bila v marsičem nova in izvirna. Prezreti ne smemo kostumov, ki so bili napravljeni po načrtih Jele Villanove; z njimi je odlično pogodila čas in kraj dogajanja te opere, dosegla je pa tudi pri vsej pestrosti veliko enotnost.

Z eno besedo: a stvari predanim sodelovanjem vseh poimenovali naštetih in brezimnih umetnikov smo z »Aido« dobili predstavo, kot si je za zaključek sezone boljše ne bi mogli želeli. M. T.

GOSPODARSTVO

Odkup sončnice, soje, cikorijske in sladkorne pese na Hrvaškem. Hrvatsko gospodarsko ministrstvo je odobrilo za one kmetovalce, ki pogodbeno sode nekatere važne pridelke kot n. pr. sončnice, soje, cikorijske in sladkorno peso, tudi premije za v redu oddano blago in sicer določeno za 100 kg sončničnega semena 15 kg oljnih pogač, 5 kg olja in 8 kg sladkorja v kockah, za seme soje 20 kg oljnih pogač, 5 kg olja in 10 kg soje. Za cikorijsko določeno 2,5 kg sladkorja in 10 kg kavnih nadomestkov za obdelan katastrofalni orol, dočim določeno za 100 kg sladkorne pese 1,50 kg sladkorja in 40 kg svežih ali 2 kg suhih pesnih rezancev. Vsi ostali pogoji ostanejo neizpremenjeni.

Premije za spravljalec letine v Srbiji. Da bi bila letina v Banatu čimprej pospravljena, so uvedli posebne premije za one kmetijske delavce, ki pomagajo pri pospravljanju letin. Te premije se priznavajo posameznim delavcem le tedaj, če je bil pri mlatalni koloni zaposlen od začetka do konca žetve in je bila ta kolona zaposlena najmanj 15 dni. V zvezi s storitvijo dobi delavec 1200 premijskih točk, ki jih lahko porabi za nakup premiranega blaga v posebnih trgovinah. Nadalje je bila priznana tudi za oddajo konj v Banatu posebna premija, ki znaša pri konju 600 kg, kar se vračuna v ono količino, ki jo mora kmet obvezno oddati. Kar odda več, za to dobi premije.

Sport

RAZPIS

prvenstva Ljubljanske pokrajine v tenisu pod pokroviteljstvom g. prezidenta div. gen. Leona Rupnika v dneh 11.—13. avgusta 1944, ki ga priredi SK Ilirija na svojih igriščih pod Cerkovnim gradom.

Turnirski vodstvo:
Predsednik: dr. Lapajne Stanko,
podpredsednik: Krek Leon,
vrhovni sodnik: dr. Ernest Nagy.
Vodja turnirja: Božo Ravnikar,
organizacija in tajništvo: Pušenjak Vladimir in Smerdu Boris,
blagajnik: dr. Egon Smerdu.

Vrste tekmovalci:
1. Prvenstvo Ljubljanske pokrajine za gospode. Prijavnina 40 lir.
2. Prvenstvo Ljubljanske pokrajine za gospe. Prijavnina 40 lir.
3. Prvenstvo Ljubljanske pokrajine za mladino. Prijavnina 20 lir.
4. Prvenstvo Ljubljanske pokrajine za gospe v dvoje. Prijavnina 60 lir.
5. Prvenstvo B. kategorije. Prijavnina 30 lir.

Zmagovalci, drugo- in tretje plasirani prejmejo lepe spominske nagrade. Za mladino se štejejo oni, ki še niso dopolnili 18 let.

Kdor nastopi v kategorijah A in B, plača za obe skupaj 5 kategorij.

Pravico nastopa na turnirju imajo vsi igralci tenisa v Ljubljanski pokrajini.

Prijave se morajo oddati z izpolnjenim razpisna najkasneje do srede, 9. t. m., zvečer.

Zbranje se vrši v četrtek, 10. t. m., ob 19 v klubskih prostorih SK Ilirije na teniških igriščih.

Vsak tekmovalac mora nastopiti najmanj v dveh vrstah tekmovalni in je dolžan na zahtevo vodstva turnirja soditi podina srečanja.

Spore rešuje vrhovni sodnik oz. vodstvo turnirja.

Jubilejne kolesarske dirke na Hermesovem igrišču

V nedeljo so bile na igrišču ZSK Hermes v proslavo 25-letnega jubileja kolesarske dirke, za katere se je že precej časa prej zanimala vsa športna Ljubljana in je privlelo na igrišče pol do šest tisoč gledalcev.

Dirkače, ki so bili začudoma v formi kljub temu, da niso imeli veliko časa za treninge, je čakala spet množica navdušenih športnikov. Startalo je 24 tekmovalcev, med temi več kot polovica juniorjev in pa 6 deklet, ki so dirke tudi poživile. Dokazali so, da kljub redkim športnim tekmam, ki se zdaj vršijo, moremo upati, da, ko bodo razmere dopuščale, bomo spet lahko obiskovali igrišča in z veseljem gledali športni napredek naše mladine.

Rezultati tekmovalcev so bili naslednji:
Dirka juniorjev, 6 krogov, katere je vozilo 7 tekmovalcev: 1. Oblak Janek (Hermes) 5:01 3/5; 2. Kramarič Ernest (Hermes), 5:02; 3. Zivac Mirko (Hermes) 5:02 1/5. Dirka senlorjev (prvi predtek) 6 krogov, 5 tekmovalcev: 1. Abulnar Franc (Ilirija) 5:01 4/5; 2. Grabec Janek (Hermes) 5:02 1/5; 3. Gartner Franc (Ljubljana) 5:02 3/5. Dirka senlorjev (drugi predtek) 6 krogov, ki jih je vozilo 5 tekmovalcev: 1. Stirn Karol (Hermes) 5:08 2/5; 2. Lavrih Karol (Hermes) 5:08 3/5; 3. Stirn Tomaž (Hermes). Dirka turistov: 6 krogov, 7 tekmovalcev: 1. Brear Anton 6:27 1/5; 2. Klančnik N. 6:27 2/5; 3. Nardin Mirko 6:27 3/5. Finale senlorjev: 10 krogov, 6 tekmovalcev: 1. Lavrih Karol (H) 11:50 2/5; 2. Grabec Janek (H) 11:50 3/5; 3. Stirn Karol (H) 11:50 4/5; 4. Stirn Tomaž (H) 11:51 1/5; 5. Gartner Franc (Lj.); 6. Abulnar. Dirka kolesarki: 4 krogi, 6 tekmovalci: 1. Burger Milka (I) 4:37 2/5; 2. Gartner Anka (Lj.) 4:37 3/5; 3. Zbogor Fani (Lj.) 4:37 4/5. Izločevalna dirka: 8 in 3 krogi, 6

Iz Trsta

Tretji simfonistični koncert. V četrtek, 10. avgusta bo ob pol sedmih zvečer v Verdijevem gledališču tretji simfonistični koncert, ki ga bo vodil dirigent Edmondo De Vecchi. Sodelovala bo pianistka Lilijana Karajan, na sporedu pa bodo naslednja glasbena dela: uvodna glasba Webrova »Oberona«, Martuccijs »Nocturno«, Ravelov »Koncert za klavir in orkester« in Brahmsova »Četrta simfonija« v e-molu.

Prometna nesreča. Pred cerkvijo svetega Jakoba je avto podrl 73 letno branjko Heleno Bor, ki je dobila sicer lažje poškodbe, vendar pa so jo morali prepeljati v bolnišnico.

Umrlj so: Ivan Potopan, Klemen Nikolavski, Julijana Peran, Marija Furlan, roj. Morenčič.

V pošastive spomina pokojnega profesorja Marina Novaka so njegovi znanci in prijatelji zbrali v korist raznih dobrodelnih mestnih skladov 2775 lir.

Pokita za zasedeno italijansko pokrajino. Po pokrajinskem odboru Rdečega križa morejo svoji poslani obvestila v zasedeni del Italije na posebnem formulirju s 25 besedami.

Filovija ga je podrla. V soboto zvečer je hotel čez trg Sansovino 72 letni pokojnec Nikolaj Holyar, pa je medtem privozila filovija in ga podrla. Zmečkalu mu je nogo in je dobil tudi več ran po telesu in obrazu.

Iz Gorice

Slovenska kultura, priridev v Gorici. Zvedeli smo, da pripravljajo v Gorici slov. kulturno priridev. Že daleč časa je skrbno delal in vse potrebno zbiral znani kulturni delavec g. Rado Lenček. Zato se nas je ob tej priliki odpravilo več iz Ljubljane v Gorico, večina med nami to pot prvič v življenju. Od Dominavetovskega kroga je odšlo kar 12 članov z urednikom dr. Debeljakom. Med drugimi so bili še pisatelj Janez Jalen, Jože Dular, Vinko Beličič, pesnik Severin Šali, slikar Marijan Tršar in drugi.

Prijetno je Slovence, ko vidi, da kulturno življenje v Gorici že v vsej moči plamti. Svoj višek je doseglo razpoloženje na slovenski akademiji.

Akademija je bila skrbno pripravljena in izredno dobro izvedena. V prvem delu je bilo težje na govorjeni besedi, na deklamacijah, dramatskih prizorih, pa tudi solo petje in violina je prispevala k pestrosti sporeda. V drugem delu so peli dejanje iz Smetanove »Prodanca neveste«, v tretjem pa je zapel možki in mešan zbor dve slovenski pesmi.

Slovenska šola v Gorici. Po dolgem času je v Gorici dovoljena slovenska šola in je zagotovljena, da bo v jeseni začel redni pouk v slovensčini. Da bi se otroci že čez poletje za to šolo pripravili, so bili ustanovljeni pripravljalni tečaji, katerih namen je pomagati otrokom pri učenju in pri pripravi, saj bo tako pouk v jeseni v redni šoli hitreje napredoval. Pripravljalni tečaji se bodo vršili v jutranjih in prvih popoldanskih urah v osnovni šoli v ulici Mameli 10 in bodo brezplačni. Goričani so se te vesti zelo razveselili, saj bodo mogli tako pošiljati otroke v domačo šolo in ne bodo vezani na pouk slovensčine le doma, ampak imajo bo tudi v šoli vsaka snov razložena v materinščini.

Iz Kobariča. Novoustanovljeno prosvetno društvo v Kobariču ima pred seboj široko delovno polje in si je zarisalo načrt za izobraževalno delo med domačim ljudstvom.

Nov potniški vlak. Z začetkom avgusta je bil uveden nov potniški vlak na progi Gorica—Tržič in odhaja iz Gorice ob 5.40 ter prispe v Tržič ob 6.14. Zvečer odhaja iz Tržiča ob 19.08 in prihaja v Gorico ob 19.45.

tekmovalcev: 1. Grabec Janek 7:44 2/5; 2. Lavrih Karol 7:44 3/5; 3. Starman Dolfo 7:45 1/5. Turisti: 4 krogi, 4 tekmovalci: 1. Zivac 4:07 1/5; 2. Cmelj 4:12 2/5; 3. Bobek 4:22. Handicap dirka: 8 krogov, 6 tekmovalcev: 1. Stirn Tomaž 6:08 3/5; 2. Stobernik Franc 6:08 4/5; 3. Starman Dolfo 6:11. 6. Babnik Ivan; 3. Gartner. Dirka za prvenstvo Ljubljane: 15 krogov, 9 dirkačev: 1. Stirn Karol 13:29 1/5; 2. Lavrih Karol 13:29 2/5; 3. Grabec Janek 13:29 3/5.

Dirke so trajale več kot tri ure in so bile hvaležnim gledalcem lepo športno razvedrilo. Po končanih tekmovalnih je predsednik dr. Mauri v navzočnosti zastopnikov mestne občine dr. Grošlja razdelil mnogovalec ter lepe pokale, drugim pa še obilo raznih daril.

Kulturni boljševizem

(Nekaj pogledov v preteklost)

In v kakšen paradoks se je polagoma izprevergel kile po čisti umetnosti zaradi lepote same! Prišli so nekateri in so hoteli napraviti idejno brezglavo umetnost, kakršna se je razvijala pod vplivom larpurizma, za glasnično resnico in vodnico življenja. Umetnost, ki se je v načelu izmikala ideološki opredelitvi ali se je zaganjala iz skrajnosti v skrajnost, iz nasprotja v nasprotje, naj bi iskala rešitev za cele narode. Jasno je, da to ni bila zahteva, ki bi jo mogel kdo imenovati resno. Spročiti so jo mogli le sentimentalni oboževalci umetnosti, ki so bili čisto pogreznjeni v papirnat svet knjižic, knjig, literarnih in filoloških revij.

In vendar ta očitveni nesmisel ni ostal brez odmeva. Posebno močno je obvladoval nas Slovence. Usoda malih narodov je, da se težko dokopljejo do lastne državnosti in redkokdaj lahko ustvarjajo kvantitativno velike stvari v civilizaciji. Zato pa imajo navadno precejšnje uspehe v primeri z velikimi narodi pri ustvarjanju kvalitativne duhovne kulture, predvsem leposlovne literature. Zato mali narodi tako čerpo literaturo in imajo v mislih navadno literarne ustvarjalce, kadar govorijo o kulturnih delavcih. Zato svoje oblikovalne delo

ture čisto pretiravajo tako daleč, da imajo literature za edine vodnike in preroke v narodnem življenju.

Slovenci smo bili to usodne zmote, da smo pretiravali pomen literature, deležni v vrhvanji misli. Prav ta zmota je ustvarila pri nas ugoden položaj za penetracijo kulturnega boljševizma. Vnemali smo se za umetnost, tako vnemali, da smo v njej iskali rešitve najbolj rečih vprašanj. Umetnost, za katero smo se navduševali, je bila nekaj časa več ali manj čista umetnost. Nato se je v njej usidral liberalizem, tega pa je izpodrinil kulturni boljševizem. Toda že dolgo po tem ko je kulturni boljševizem preplaval našo literaturo, smo ga sprejemali, kot bi šlo za najčistejšo umetnost. Zaradi spoštovanja, ki smo ga imeli pred čisto umetnostjo, smo molčali k njeni zlorabi.

Propagatorji novih ideologij so vedeli, da je umetnost zaradi svojega ugleda in vpliva eno najučinkovitejših sredstev za širjenje njihovih idej. Niso gledali nanjo kot na gospo, ki naj bi jo vse častilo, tudi ne kot na prijateljico, ki naj bi človeku lajšala bridke ure, marveč so videli v njej bojovnico, devico z bodalom za pasom, kakor je dejal neki moderni ideolog.

Iskrni glasniki čiste umetnosti so bili čedalje redkejši in čedalje bolj osamljeni. Zahtevali po čisti umetnosti pa so začeli ponavljati ljudje, ki jim je bilo kaj malo do same umetnosti in so hoteli s to zahtevo samo metati pesek v oči kulturni publiki. Čista umetnost je bila zanje le vzorec brez vrednosti, pod katerim so hoteli tihotapiti revolucionarne ideje. Uvajali so v umetnost boljševiško tendenco, istočasno pa so vpili o netendenčni umetnosti. Pazili so na vsak pojav katoliških nazorov v literaturi in so že vsakokrat, ko so opazili kaj, kar je kazalo na sledove katoličizma, začeli zagrinjen boj proti katoliški literaturi.

Ideolog tako imenovane čiste umetnosti, kritik-otik, kot si ga je upal imenovati Juš Kozak, despot v naši literarni kritiki, Josip Vidmar, je šel tako daleč, da je imenoval »svobodomočno umetnost« bel, katoliško umetnost pa črn kruh. Več: drznil si je postaviti celo alternativo — ali kristjan ali umetnik; umetnik ne more biti pravi kristjan in veren kristjan ne more biti polnovreden umetnik. Odrkanje umetniške tvornosti katoličanom je bila prva stopnja kulturnega boljševizma pri nas.

Res se je proti tej trditvi dvignil protest tudi od strani naših književnikov, toda bil je le preveč negotov in boječ, bil je to bolj lirski odgovor s sklicevanjem na čisto umetnost, ki pa je

utenil v hrupnem klicu boljševikov po realistični, socialni, to je komunistični umetnosti.

I. Kulturni boljševizem v Sovjetski zvezi. (Boljševiški pisatelji zahtevajo tendenčno literaturo.)

1. Boljševiški pisatelji so pokazali vse drugačen radikalizem kot njihovi boječ nasprotniki. Niso se bali pokazati boljševiško tendenco. Naravnost zahtevali so, naj bo umetnost materialistično, marksistično usmerjena in naj pomaga boljševiški politični oblasti graditi nov, boljševiški družabni red.

Ponovno so to izpovedovali na svojih kongresih v Sovjetski zvezi. Njihove sklepe in izjave pa so pri nas prevajale in prinisale rdeče revije, zlasti Ljubljanski Zvon.

Na kongresu »Slojuza« pisateljev v Moskvi leta 1935 je Gorki povedal, kakšne ideje morajo voditi rdečega ruskega pisatelja. Komunistični književnik se ne sme izogibati obdelavi snovi, katero mu nudi boljševiška stvarnost v Rusiji, in obdelati jo mora na način, kot mu jo predpisuje boljševiška kulturna politika, — ne sme se izmikati temu z ugovorom, da ga politika ne zanima. Tak strah je privedel evropsko literaturo v neživljenjskost in nemoh.

»Kaj je privedlo evropsko literaturo do nemohi, ki jo je pokazala v 20. stoletju? Ljubosumje in gostobesedno so

brnili svobodo umetnosti, svojevoljno ustvarjanje misli, na vse mogoče načine so potrjevali možnost izrednega življenja in razvoja literature, njeno neodvisnost od socialne politike. To potrjevanje je bila slaba politika, in prav to je neopazno privedlo mnogo pisateljev k temu, da so morali neizbežno zožiti krogi opazovanja resničnosti, ločiti so se morali od širokega, vsestranskega proučevanja realnosti in ustaviti se pri brezplodnem »spoznavanju samega sebe«, spoznavanju s pomočjo samopoglabitve in samovoljnosti misli, ki je bila iztrgana iz življenja. Iskalo se je, da izver resničnosti človek ne more spoznavati izven one resničnosti, ki je vsa in vse skoraj preokrešana s politiko.« (LZ 1939 str. 605.)

V nečem ima Gorki prav: ko trdi, da se mora resnična, aktualna, življenjska umetnost zanimati tudi za vprašanja družabnega reda in socialne politike, torej v nekem smislu za politični vprašanja sploh, pa naj se zdi to pro-povednikom »čiste umetnosti« še tako nezasišano.

Kajti naloga pisatelja je veliko višje šenejša kot samo ustvarjanje politično-visoko nad vsakodnevnimi skrbmi človeštva plavajoče umetnosti; naloga pisatelja je, da neposredno sodeluje pri ustvarjanju novega življenja, pri spreminjanju sveta. (LZ 1939, 611.)

(Dalej.)

Vstopi - žrebaj - dobiš!

Nasa Zimska pomoč je pokazala res izredno iznajdljivost in načini, kako pomagati potrebnim in kako oskrbeti za to potrebna sredstva. Ob enem je po njeni zaslugi prišlo med ljudi že na tisoče lepih knjig, ki bodo lajšale duhovno bedo, odganjale nesreče, skrbili in kraljale čast.

Naklada knjig, izdanih za ljudsko knjižno tombolo, je bila nekoliko višja, kol pa bi bila potrebna za vse dobitke. Tako je ostalo okrog 3000 knjig. Vodstvu je prišlo na misel, da bi bilo dobro uporabiti te knjige kot nekakšno spodbudo za nakupovanje tablic za bibliofilske tombolo. V poslovalnici Zimske pomoči na voglu Erjavčeve in Gradišča se je začelo malo knjižno žrebanje, žrebanje, kakršnega pri nas še ni bilo — saj zadene vsaka srečka! Za 30 lir, kolikor stane srečka, dobiš bodisi Jurčičev »Cvet in sadež ali lepo ilustrirano Gregorčičevo pesnitev »Ojliki; nadaljnji dobitki so: Slabakova povest »En starček je živel«, Velikonja zbirka anekdot, dr. Bevkova knjiga »Po živalskem svetle ter 100 lirске tablice za bibliofilske tombolo, ki te utegnejo naravnost obogatiti, v vsakem primeru pa dobiš a slikami opremljeno »dumoc« teh dni, Severina Salija »Slavospev našj zemlji«.

Kljub temu, da marsikdo nikoli ne zaide v Gradišče, kjer bi bral na izločbi vabeči napis: Vstopi — žrebaj — dobiš, je bila doslej prodana dobra tretjina srečk za malo knjižno žrebanje. Glavno delo v poslovalnici Zimske pomoči pa je usmerjeno v to, da bi bilo razprodanih čim več tablic za bibliofilske tombolo.

Morda si kdo ne ve kaj predstavljati pod besedo: bibliofilske. Je to tukaj, sestavljena iz dveh grških besed, ki sta nam že precej znani. Saj vsakdo ve, da se pravi Sv. pismu tudi Biblija. Biblija, pisana z malo začetnico pa pomeni katero koli knjigo. O raznih filih — ljubiteljih — tudi pogosto slišimo. Kakor so nekateri vnetji za zbiranje znamenj ali starih novcev, tako ima vsak kulturen narod tudi ljubcev do lepe knjige. So pa ljubitelji knjig — bibliofili —, ki še prav posebno skrb posvečajo svojim knjižnim policam. Vredna knjiga, ki je svoji visoki vsebinski vrednosti ustrezno opremljena z risbami in okrasji ter lepo vezana, jim nudi tolikšno ugodje, da so pripravljeni žrtvovati zanjo tudi vsoto,

ki jo marsikdo ne zmore, ali pa se mu zdi za tako stvar pretirana.

Seveda je za bibliofilstvo, to je za zbiranje dragocenih knjig, potrebna neka višja življenjska raven, a ta je le pogoj, ni pa vzrok. So ljudje — tu se vrnimo v mirne čase — ki so bili pač »klobasofili ali izletofili«, kar je tudi zvezano s stroški, nikakor pa ne bibliofili. Dances, ko je biti »klobasofile« le predrago, biti »izletofile« pa kar nemogoče, je čas kot nalašč primeren za to, da postanete bibliofili. Zlasti še, ker ti je priskočila Zimska pomoč na pomoč s svojo bibliofilske tombolo.

Doslej je bilo prodanih že 3300 stolarskih tablic. Našli so se premožni ljudje, ki se zavedajo tudi svojih socialnih dolžnosti, in so podprli Zimsko pomoč s tem, da so kupili kar 100 tablic. Ob enem so si odprli možnost do obogatitve svoje knjižnice z dragocenimi deli. So pa tudi taki petičniki, ki iz »našelnih« razlogov — ker pač ne prireja tombole OF — ne kupijo niti ene tablice, čeprav je znano, da so v gonarškem taborišču pred odhodom na svobodo razprodali svoje zavoje po gonarških črnohorzijskih cenah in bi samo s tistim izkupičkom mogli kupiti vsaj 20 tablic. Imamo pač različne file...

S 13. avgustom se bo predvidoma začelo žrebanje za bibliofilske tombolo, končano pa bo konec meseca. Kdor misli kupiti kako tablico, naj to stori brž, da se bo začel tisk nalašč za to priliko izdanih knjig. Knjige bodo res bibliofilske, to se pravi, da bo njihovi tehnosti ustrezna tudi zunanja oprema. Ker bodo tiskane v nakladi, ustreznih števil dobitkov, bodo tudi prava redkost in že za to dragoceno.

Ako nam pri letalskem napadu eksplozije bomb razbije stekla v okenskih okvirih, tedaj bomo morali te okvire zapreti z lepenco, deskami ali silem, ker bo možnost nabave novega stekla zelo majhna. Pri tem se opozarja, naj se lepence ali desk ne zabija na okvire na notranji strani, temveč na zunanji strani, kjer ni kljuk, ki bi ovirale tako zadelanje okenskih odprtín. S tako pravilno namestitvijo kartona ali desk bo tudi doseženo, da dež ne bo zamakal sob, ker se bo deževnica odtekala na zunanji strani okna.

Govorimo zato, da bi zadušili krik v globini naših src.

(Sertillanges.)

Koledar

Sreda, 9. velikega arpana: Janes Vianej, spoznavalec; Roman, mučenec; Peter Faber, spoznavalec.

Cetrtek, 10. velikega arpana: Lavrancij, mučenec; Asteris, devica in mučenica; Domitijan, škof.

Operno gledališče

Zaprto.

Kino Matica

»Akordi življenja« ob 16 in 19.

Kino Union

»Platno iz Irake« ob 17 in 19.15.

Kino Sloga

»Jastreba Wally« ob 16 in 19.

Lekarniška služba

Nočno službo 4maio lekarnar: dr. Plocoll, Dunska cesta 6; mr. Hoševar, Celovška cesta 62, in mr. Gariuš, Moste, Zaloška cesta.

Verlautbarung

Erneuerung von Durchlassscheinen für die Blocksperrlinie Laibach

Anträge auf Erneuerung von Durchlassscheinen L für mehrmalige Reisen müssen spätestens 1 Monat vor Ablauf der Gültigkeitsdauer des früheren Scheines eingereicht werden, und zwar:

a) von Antragstellern mit dem Wohnsitz in Laibach: bei ihren zuständigen Polizeikörpers-Posten;

b) von Antragstellern mit dem Wohnsitz ausserhalb Laibachs: bei dem Bürgermeisteramt ihres Wohnortes.

Die Anträge sind ausführlich, tündlich in deutscher Sprache zu begründen und die erforderlichen Nachweise, Bescheinigungen amtlicher Stellen usw. beizubringen. Die Nummer in Gültigkeitsdauer des bisherigen Scheines ist anzugeben.

Ein Parteienverkehr bei Prüfstell IX des OKH findet nicht statt.

Der Dienststellenleiter:

gez. Wölky, Hauptmann.

Obvestilo

Obnovitev propustnic za zaporni pas Ljubljana

Prošnje za obnovitev propustnic L za večkratno potovanje se morajo vložiti najkasneje 1 mesec pred potekom veljavnosti prejšnjih dovoljenj in sicer:

a) prošilci, ki stanujejo v Ljubljani: pri pristojni policijski stražnici;

b) prošilci, ki stanujejo izven Ljubljane: pri županstvu njihovega bivališča. Prošnje je treba obširno, po možnosti v nemščini, obrazložiti ter priložiti potrebna dokazila, potrdila uradnih mest itd. Navedba številke in veljavnosti dosedanje propustnice je potrebna.

Stranke se pri Prüfstell IX des OKH ne sprejemajo.

vodja urada:

gez. Wölky, stotnik.

Bivši bojovníki

iz prve svetovne vojne se opozarjajo, da bo darovana dne 13. avgusta t. l. ob 8 na Rožnik običajna sveta maša v spomin padlih in umrlih bojovníkov iz prve svetovne vojne. Sveto mašo bo daroval bivši vojni kurat pater dr. Hadrijan Kokalj. Po sveti maši bodo molitve za umrle tovaršje iz prve svetovne vojne. Bojovníki pevci se naprošajo, da pridejo na kor, ostali bojovníki pa naj napolnijo cerkev.

Prvi letnik edine slovenske poljudno znanstvene knjižnice »SVET« se bo zaključil z zelo aktualno in zanimivo knjigo dr. Fr. Miheličica:

„TAJNOSTI NARAVE“

V njej bo popisano življenje od najmanjše žive stanice pa do živali in višja božjega stvarstva — človeka. Postanite žejprej tudi vi naročnik SVETOVE knjižne zbirke, ki si je že v prvem letu pridobila lep sloves. Knjige niso drage, brez njih pa je sleherna knjižna zbirka nepopolna!

Droline novice

Duhovščina mesta Ljubljane ima danes, 9. t. m., od 17—18 skupno molitveno uro v stolnici. Vel gospodje duhovniki iskreno vabljeni.

Zahvala. Vincencijeva konferenca v Trnovem se zahvaljuje za 200 lir, ki jih je daroval g. poslovedja Ivan Krvin namesto vena na grob gospe Marije Pogašnik. — Bog povrni!

Dirželja. Dvorazredne trgovske šole sprejema prijave za vpis v I. in II. razred do 14. avgusta 1944 med 9—12. K prilaševanju je treba priložiti 1. prijavo, ki se dobi pri šolskem služitelju in jo je treba kolikovati s 20 lirami; 2. a) za I. razred: gimnazijci: spričevalo o nižjem tečajnem izpitu in o dovršenem IV. razredu; meščanekolski: spričevalo o završenem izpitu; b) za II. razred: spričevalo o dovršenem I. razredu; 3. rojstni list; 4. prispevek za zdravstveni fond, skripta in drugo, kakor je razglašeno na razpisnih dekl.

Licitačja zapadli predmetov bo v soboto, 12. avgusta t. l. ob 15 v mestni zastavilnici na Poljanek cesti 13.

Knjižica za molitvene ure »Za mir med narodi in blagoslov domovini« se dobi v Mladinski zalohi (Štari trg 30) in v upravi »Knjižice na Rakovniku. Cena 3 lire.

PRAVKAR IZŠLO!

Slovensko-latinski slovar

Sestavil dr. Fr. Bradač. : 309 strani. Cena vezani knjigi lir 90.—.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI Pred škočijo 5 — Miklošičeva cesta 5

V Ljubljani so umrli od 25. julija do 3. avgusta: Jakopin Viktorija, 3 leta, hčerka delavca terenske sekcije, Cesta dveh osorjev 169; Verbiš Terezija s. Lucinija, redovnica, 40 let, Poljanška 16; Drešar Jofef, 81 let, zasebnik, Japljeva 2; Benedikt Ivan, 50 let, trg. sotrudnik, Galjeveca 233; Križaj Olga Gabriella, 73 let, vdova int. in udite. Jlica v p., Ključavničarska 2; Rožič Anton, 41 let, klepar, Galjeveca 198; Stojan Viktor, 71 let, krojaški pomočnik, Japljeva 2; Aerizler Františka roj. Medved, 80 let, vdova drž. uslužbenca, Prišojna 3; Hiti Františka roj. Stritof, 53 let, žena posestnika, Cajnarje 3, Sv. Vid, okr. Logatec; Tavzes Mijo, 44 let, ravnatelj zemljiške knjige, St.

ničeva 12; Korenčan Franja roj. Lušina, 50 let, žena pek. pomočnika, Vidovdanska 3; Kastelle Peter, 58 let, trgovec, Nunska 4; Vodišek Doroteja, 78 let, zasebnica, Vidovdanska 9; Robas Marija roj. Ogrino, 66 let, vdova miz. pomočnika, Funtkova 21; Mavrič Terezija, 80 let, bivša kuharica, Vidovdanska 9. — V Ljubljanski bolnišnici so umrli: Rakovec Andrej, 3 leta, sin člana opere, Vidovdanska 18; Mare Jožefa, 43 let, žena sprej. drž. žel., Realjeva 25; Kormavner Angela, 29 let, bñi posestnika, Lazo 19; Korosec Franc, 29 let, posestnik, Stranska vas 23; Gnezda Franc, 50 let, posestnik, Urec 39; Rakek; Znidarič Martin, 37 let, zidarski pomočnik, Kettejeva 3; Krašovec Zofija, 17 let, neznane bivališča; Tkalec Barica, 24 let, delavka, Kočevje 97; Kragelj Viktor, 18 let, zidarski vajenec, Kočevje 88; Hočevar Anton, 1 leto, sin posestnika, Mali Koren 14; Mušina Urula roj. Devetak, 82 let, vpokojenka, Gačeva 2; Lokar Anton Josip, 54 let, finančni uradnik, Prijateljstva ul. 8; Marka Alojzija roj. Sever, 70 let, vdova orožnika, Hradečkova 74.

Obvestilo

Oni, ki so obljubili bibliofilskih tombolskih tablic po položnic, naj to izvrše do 12. t. m. kajti po tem datumu bomo začeli z igro ter bomo neplačane in nevrnjene tombolske tablice smatrali za odkupljene.

Salijevo pesnitev: Spev rodni zemlji bomo v kratkem pričeli deliti kupcem bibliofilskih tombolskih tablic v pisarni ZP v Gradišču nasproti Drame.

To pesnitev bo dobil vsakdo, ki je kupil eno ali več tombolskih tablic, ali pa je zadel bibliofilske tombolske tablice pri malem knjižnem žrebanju. Ker se pa nekateri, ki so kupili listke za malo knjižno žrebanje in so zadel bibliofilske tombolske tablice, še niso zglašili s kupljenim listkom, jih še nimamo v seznamu, zato naj predlože pri dvigu Salijeve pesnitve kupljeni listek, da dobe obenem pripadajočo jim tombolsko tablico.

Upamo, da bo še ta teden dotiskana pesnitev ter jo bo potem vsak kupec dobil takoj ob nakupu.

Pridno se gajte po tombolskih tablicah, ker bomo 13. avgusta že objavili prve izžrebane številke, ki so potrebne za dvojko.

—II—

Naznanila ljubljanskih prireditelj

Operno gledališče

Sreda, 9. avgusta: Zaprto.

Cetrtek, 10. avgusta, ob 18: »Carmen«. Red Cetrtek.

Georges Bizet »Carmen«, opera v 4 dej. Osebo: Don Jose, narodnik — Uriš, Escamillo, torero — Janko, Dancairo in Remendado, voditelj lihotapev — B. in M. Sancin, Morales, nasrednik — Dolničar, Zuniga, oficir — Lupka, Carmen — Karlovec, Miocela, kmečko dekle — Ribičeva, Frasquita — Križetova, Mercedes — Poličeva, Godi se v Sevilli in okolici v Španiji. Solo pekejo Bravničarjeva, Japljeva in Pogačar. Novi kostumi Stančičeva in F. Remškarja, dekoracije V. Skrušnyja. Dirigent dr. Svaz, režiser C. Debevec, scena inž. arh. E. Franz.

FILMI TEGA TEDNA

Novi zvočni tednik prinaša slike iz generalstabe pisarne, v kateri je bil izveden atentat na Fuhrerja, Siede slike iz sestanka med Fuhrerjem in Mussolinijem. Z. eluzni moze nemške oboroževalne industrije se oprejel odlikovanja iz rok ministra Speera. Primerjava in preizkušnje novih nemških in ameriških tankov. Kako uničujeta oklepniška pest in oklepniški strah ter njuna uporaba. Načrtno odmiikanje na vzhodnem bojišču in a tem združeno razstreljevanje prog, bitke med tanki in topništvom. Napadi strogolavcev na sovjetskem zaledju in dovozne ceste. Na invazijskem bojišču je močno trpelo mesto Caen, ki je v razvalinah. Nazorni so boji ameriških tankov, ki jih pehota uničuje z oklepniškim strahom. Za zaključek prvi v filmu start in polet leteliš homb »V i«.

»Akordi življenja« Je film, ki ga predvaja kino Matica. »Inter arma...« pravi atar pregovor. Ta film je prav tista izjema, ki naj potrjuje to pravilo. Človek se ob takim filmu kar odahne in vnovič živi. Ne bomo podrobneje razpravljali o tej umetnini, ki preseneča tudi s tem, da v filmu ne igraata mojstrsko le nosilca glavnih

vlog Hilde Krahli in Matthias Wieman, ampak tudi vsi drugi. Prav tako je tehnična plat filma izredno dobra. Posebej bi bilo treba omeniti še podrobno izdelanost posnetkov samih.

»Jastreba Wally« Je sočen film z vi. sokih gora. Poseben podarek filma je v folklornih posnetkih in v nazornem prikazovanju kmečkega življenja in kmečke konservativnosti. Film je med podobnimi te vrste prav gotovo na prvem mestu.

»Odgajalska skupina Jadranske primorje« RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 9. avgust:

7 Poročila v nemščini — 7.30 Jutranji pozdrav, vmea 7.30 Poročila v slovenski — 9 Poročila v nemščini — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenski, napoved sporeda — 12.45 Veseli zvoki za premor — 14 Poročila v nemščini — 14.19 Vsakemu nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenski — 17.15 Otroško uro vodi Slavica Venežaj — 17.45 Melodije prošnja — 19 Slovenske pesmi poje tereot aster Finkovih — 19.50 Poročila v slovenski — 19.45 Razgledi — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Večerni koncert izvajata violinist Slaja in pianist L. M. Skerjanc — 21 Po živalskem svetu, sodelujejo Elfrida Josma, Truda Kellner in Karel Heinz Rütz — 22 Poročila v nemščini — 22.15 Glasba za lahko noč — 23 Prepos sporeda nemških radijskih postaj.

Dr. Franc Grivec

Narodna zavest in boljševizem

Je samoniklo znanstveno delo ter je kot tako slovenskemu inteligentu neobhodno potrebna

neobhodno potrebna

KULTURNI OBZORNIK

Zgodbe švicarskih ljudi

V zadnjem času smo dobili v slovenskem prevodu nekaj lepih zgledov najboljših nemških novelistov XIX. stoletja, ki spadajo resnično v svetovno književnost. »Slovenčeva knjižnica« je izdala dve noveli Paula Heyseja, monakovskega mojstra in Nobelovega nagrajenca. Steklar iz Murana in Andrea Delin; Jutrova »Dobra knjiga« pa že pred njim prvi zvezek znanih novel švicarskega novelista Gottfrieda Kellerja: Ljudje iz Seldwyle. Tako dobivamo Slovenci v svojih prevodih ne samo najpomembnejših svetovnih romanov in povesti, temveč tudi izbrane svetovne novele, kar priča tudi, da se okus občinstva zopet odvrča od zgolj obširnega branja k majhnim leposlovnim stvarim, ki pa so biseri v književnosti. O tem priča tudi domača leposlovna tvorba, tako Gotfried Keller, katerega novele. Kellerjeve Keller, katerega imenujejo nekateri tudi »švicarski Goethe«, je gotovo vreden, da se slovenska literarna javnost seznani z njim, saj je prav v zbirki »Ljudje iz Seldwyle« nekaj novel, ki imajo svetovno ceno. Zdi se mi, da je bil Van Tingem tisti, ki je zapisal, da sta najlepša svetovna zgleda »Hei-

matkunst«, pokrajinske umetnosti, novela Björns Björnsterne »Deklica s Pri-soj« in G. Kellerja »Romeo in Julija na kmetih«. Zdaj imamo obe ti dve deli v lepih slovenskih prevodih: prvo v Kremžarjevem (Slovenčeva knjižnica), drugo v dr. Glonarjevem (v Dobri knjigi). Sicer je Kellerjevo »Romeo in Julija« izdala svoj čas že Evalit, toda dr. Glonar je dokazal s svojo kritiko v mariborskih Razgledih, da je prevod slab ter je delo vedno novega prevoda. Zdi se ga je lotil sam, ter ga izdal v tej zbirki, ki predstavlja celotni prvi zvezek znane Kellerjeve zbirke švicarskih novel »Ljudje iz Seldwyle«.

Seldwyla je izmišljeno ime za neko majhno švicarsko mesto, ki je postalo tip za švicarsko okolje in nosilec najrazličnejših značajev in originalov, v katerih se je zamikal pisatelj, da jih je psihološko prikazal a svojo veliko ustvarjalno umetnostjo. S prijetnim humorjem riše v uvodu Keller to mesto ter te čudne ljudi, ki jih pa potem ne riše več samo s smešne strani, temveč v vsej tragiki in globini srčnih bolečin. Takoj prva novela iz tega kroga »Kujavi Pankraec« nam kljub vsej karikaturni kaže globino Pankračeve ljubezenskega občutja, čeprav je zgodba o

ljubezni odeta v neko veselo karikaturno njegove kujavosti. Toda ljubezen do polkovnikove hčerke, ki ga je ljubila, pa se ji on ni znal razodeti, in nevarnost spričo leva sta ga odvadila kujavosti, zaradi katere je odšel zdoma v tujost legijo. Vrnil se je domov kot kremenit mož. Vrednost te novele ni toliko v poudarku njegove kujavosti, kot je podana v naslovu, temveč v močnem erotičnem čustvu, ki mu blije pod zunanjo brezbriznostjo. In v sikanju tega čustva je Keller velik.

Druga in največja novela v zbirki ter njeno središče je »Romeo in Julija na vasi«, ali kakor je dr. Glonar opozoril v »Jutru«, bi moralo biti »na kmetih«. Kakor že naslov pove, je vzet problem devh sovražnih se očelov ter na drugi strani ljubčih se otrok iz Shakespearevega Romea in Julije ter je prenesen v kmečko švicarsko okolje. To je tako, kakor je Turgenjev napisal na pr. Stepnega kralja Leara, drugi zopet Hamleta itd. Kakor sta Romeo in Julija tragično propadla zaradi zavisti staršev, tako tudi tu na kmetih propadeta ljubčca se Sali in Renica zaradi nasprotovanja staršev-sosedov. Še bolj tragično pa je, da sta se očeta sporekla zaradi malo-vredne njive, na katero sta oba metala kamenje, dokler je bila zapuščena. Monumentalen je že prvi prizor ocrnja, ko si vola prihajata naproti in se križata na vrhu napete njive, in potem gre

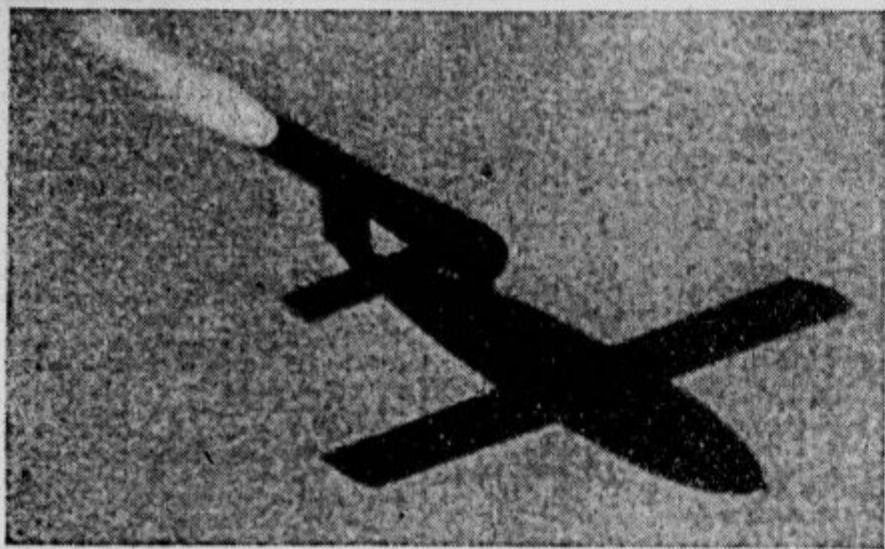
zgodba vzporedno: kolikor bolj rastejo tožbe in sovražnost, toliko bolj se ljubita mlada dva, dokler ne vidita brezupnost svoje ljubezni, navzljeta se je neke nedelje na bregu reko ter grosta v skupno smrt v valove. Cena te novele je v močnih opisih kmečkih značajev ter v močnem čustvu obeh trpečih in ljubčih se, ki pa ju premaga in vrže preko mej v največjem opoju sreče. Krivda za greh leži na starših, na sovražstvu družin, kakor pri Shakespeareju.

Kakor je »Romeo in Julija« sočno pisana novela, pa nas naslednja »Gospa Amra in njen najmlajši« pusti hladne ter nas ne zajame s svojo problematiko. Mogoče že zaradi sloga, ki je drugačen od prejšnjega, ker je vse bolj kramljajenje, dasi je v njej ustvarjen močen tip gospodarice in njenega sina. — Pač pa je naslednja novela »Trije pravični glavniki« zopet tipično Kellerjevska: v ostri karakterizaciji, ki spominja močno na karikaturu, so postavljeni pred nas trije glavniki, ki pa vsi ljubijo ono in isto žensko. To jih pripelje celo do zanimive tekme, ki je v smeh vsej Seldwyli. Čeprav je močan poudarek na smešnosti, je vendar moč novele v skrivnosti src, ki jih Keller zna tako čudno razumeti in prikazati. Ošibal je sicer skopost teh treh pomočnikov, odprl pa tudi njihovo srce ter razodel njihovo tragiko. V opisih teh postav je videti

neka renesančnega, kakor je tudi steer ves Keller zopet življenja vesel temperament, dasi vodi v na zunaj smešne, a notranje tragične zaključke. Takšna je tudi zadnja novela »Maček Muc«: zmes romantičnega, pravljničnega ter realističnega. Pri Majcenovi »Babi Hant« se spomni Kellerjevega mešanja romantike in realizma, ki daje približno isto umetniško rezultate, pri katerih se je užil že nazorjen narodni pregovor »Od mačka je kupil salac. Maček Muc je izredno duhovit maček, ki se v vsakem položaju znajde, da reši svojo glavo, zraven tega pa še zapleta človeške usode in se mašuje za svojo osebo. Duhovitost, ostrakarikaturan starega Pinesa in njegove sosedo čarovnice, povzročajo, da je čez vso novelo razlit veder humor, ki je tako pristna sestavina Kellerjeve umetnosti.

Tako je ta knjiga najvišja predstaviteljca poetičnega realizma izpred naturalističnega časa, je plod duha, ki je vesel življenja, vidi njega smisel na zemlji ter ima veliko zmoglost, odkrivati toploto ljubezni tudi tam, kjer bi je drug ne videl. V tem zelo spominja na poljskega Prusa, ki je pognal iz letnega poromantičnega realizmičnega rodu, ki se ni več izgubljal v mistiki, temveč je gledal svet v veselih oblikah in tihih tragikah; ni se pa tudi dušil v naturalizmi, ki so prihli v modo za njimi. Ed

Edina obramba: žarometi spremljajo »V1« Velika zmeda na kolodvorih - »V1« povzroča mnogo žrtev

»V1« na poletu. (Slika je posneta po zvočnem tedniku.)

Stockholm, 6. avgusta. Približno pol milijona ljudi je v soboto odšlo iz Londona. Švedska poročila imenujejo to odselitev največji potujoči tok ljudi, kar jih je bilo v tej vojni. Beg iz Londona v množicah je po poročilih nevtralnih listov, povzročil velikanske zmede na kolodvorih. Železniške družbe so morale navzlic svojemu prvotnemu sklepu privesti posebne vlake v ta namen.

V pomirjenem Londončanov zatrjujejo — dasi to ne ustreza resnici — letalske in zaščitne oblasti, da se je obramba proti »V1« ali varnost pred nadaljnjimi skrivnimi orožji zelo povečala in je tudi mnogo bolj učinkovita. Dejstvo pa je, da bombe »V1« še zmeraj prihajajo in še nadalje uničujejo pokrajine, ki so za vojno življenjskega pomena.

Ze to, kako so se sovražni bombniški strategii lotili pobijanja »V1« jasno priča, kakšnega pomena je to orožje. Neko švedsko poročilo iz Londona pravi: »Vse, karkoli ima opravka s letetičnimi bombami in nadaljnjimi nemškimi skrivnimi orožji, zavzema zmeraj bolj očitno mesto v načrtih letalstva zaveznikov.«

Strah spričo novih vrst nemškega orožja.

»Dejanski potek, ki se po njem vojna od začetka invazije splošno razvija je zresnil mnogo Angležev, predvsem tiste, ki so v začetku junija mislili, da so zavezniški že zmagovalci in da je treba le še zmago slaviti.« je napisano v jako konzervativnem listu »Truth«. Prvo nemško skrivno orožje je dalo precej povoda za takšno zresnitev in je mnogim vzelo zavest o gotovosti zmage. To velja zlasti glede na tiste, ki so se pobliže seznanili z »V1«. Saj se je izkazalo, da Nemci še ne streljajo s svojimi poslednjimi kroglici — kakor so govorili v Angliji v prvih dneh invazije — ampak da »V1« je mnogo in celo več nepoznanega orožja. »V1« zahteva mnogo žrtev in uničuje in ruši vse, kar doseže. »V1« uči sovražnike, da Nemci znanje »V1« — čeprav so že pet let v vojni — z isto spretnostjo in potrpežljivostjo spravljati na bojišča nove vrste orožja. To je naravnost značilno za način nemškega bojevanja, da venomer presenečajo sovražnika z novim orožjem. In iz tega sledi nauk, da poslednje razdobje vojne ne bo od zaveznikov zahtevalo samo velikanskih žrtev, ampak da bo tudi dalje, kot so prvotno mislili. Kakor poroča dop. urad iz Londona, je letalska zaščita tako neizmerno obremenjena, da je treba zdaj ognjenjake uporabljati tudi v take namene, ki se prav za prav tičejo samo letalske zaščite.

Posebno jasen dokaz za brezglavost, ki navadna londonske občestnike spričo novega nemškega orožja, je pa dejstvo, da ne morejo Reuterjeva poročila nič drugače potolažiti javnosti ko s tem, da jim objublajo, da bodo žarometi ponoči razsvetljevali London in — če bo vreme

Knjigo dr. Franca Grivca:

Narodna zavest in boljševizem
dobite v vseh knjigarnah.

primerno — bodo na ta način izsledili letede bombe, jih preganjali in s tem dali ljudstvu priliko, da bodo vedeli za smer bomb in se temu primerno lahko tudi lahko poskrili.

Angleški strokovni list »The Aeroplane« se ukvarja s tehnične strani z »V1« in priznava, da zavezniški tabor nima še natančnih podatkov o tem nemškem orožju. Vendarle — tako piše ta list — je raketa »V1« napolnjena z razstrelivom izredne jakosti in doždeva se, ko da bi imeli Nemci letede bombe »V1« različnih izvedbah pripravljeno. Razstrelilne bombe, ki so se doslej razpočile v Londonu in južni Angliji, so vsebovale 2000 do 3000 funtov razstrelilnih snovi najhujše vrste.

(Kärntner Zeitung 7. avg.)

Novice iz naših podeželskih središč

Z Vrhniko

Učiteljski zbor državne ljudske šole na Vrhniko je daroval za občinske reveže na Vrhniko namesto cvetja na grob pokojne gospe Arrigler Franciske znesek 170 lir, za kar se občinska uprava najtopleje zahvaljuje.

Tukajšnja domobranska posadka je izročila občini za občinske reveže znesek 1386 lir kot čisti dobiček od priveditve spominke evecanosti za pokojnim pesnikom-domobrancem Francetom Balantičem. Za lep dar se občinska uprava prideteljem iskreno zahvaljuje tudi v imenu podpiranih.

Iz Novega mesta

Tudi med domobranci se je začelo športno življenje. Novomeška bojna skupina je zelo agilna v svojem delovanju na bojnem in tudi na propagandnem polju. Kdo ne pozna novomeških borcev, ki so brez dvoma med najboljšimi v domobranski vojski? Sedaj smo tudi na športnem polju začeli med prvimi. Skromni so sicer ti početki, vendar pred očmi imamo pregovori: »Iz malega raste veliko.« Vsak začetek je težak. Toda upamo, da se bo iz teh početkov razvilogo močno organizirano športno življenje.

Predzadnji nedeljo v juliju se je namreč v St. Jerneju vršil nogometni dvoboj med novomeškimi in šentjernejškimi domobranci. Po ostri in zanimivi borbi so zmagovali Novomeščani s tesno razliko 3:2. Malo je ta igra poznana med našimi Dolenjci, dočim se je po trgih in vaseh močno razširila. V splošnem smem trditi: Cimbi se bo po Dolenjskem razširilo zdravno prosvetno in športno življenje, tembolj bo stopilo v ozadje pijančevanje, ki je tako velika napaka naših Dolenjcev. Kako lepo bi bilo, ko bi se naši fantje v svojem prostem času zbirali namesto v gostilnah, rajši na športnih igriščih, kjer bi tekmovali med seboj v športni tekmi.

Fantje, zganite se na tem polju tudi po drugih postojankah na Dolenjskem in Notranjskem in začnite s športnim udejstvomem. Mi smo začeli, ostali pa nam sledite in nadaljujte! — Domobranci.

Nesreča z vilami. Mali, 6 let star posestnik sinček Martin Šinc iz Crmošnjice se je z drugimi otroki igral na vasi.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Obsodbe zaradi kršitev protidraginskih predpisov

Po zadnjem uradnem seznamu, ki ga je objavil protidraginski odsek policijske uprave, je bilo v juliju 40 oseb kaznovanih na skupno denarno kazen 45.000 lir zaradi kršitve raznih protidraginskih uredb, zlasti zaradi prodaje racionirane blaga po pretiranih cenah. Posebno sodišče za javno varnost je pred dnevi obsodilo 2 trgovki s Tržaške ceste, vsako na 1800 lir denarne kazni, ker nista prijavili svoje zaloge nogavic. Organi protidraginskega odseka so imela zaplenili več raznih nogavic, prvi 31 parov moških, 47 parov ženskih in 10 parov otroških nogavic, drugi pa 60 parov moških nogavic.

V štirih dneh so ukradli 9 koles

Policijsko poročilo, izdano za časopisa, navaja, da je bilo v času od 30. julija do 2. avgusta ukradenih 9 koles v vrednosti okoli 75.000 lir. Ukradena so bila najrazličnejša kolesa, tako:

Pred Črnovarjevo gostilno na Dolenjski cesti 31. julija okoli 15.30 moško kolo »Adler«, vredno 8000 lir. Tov. številka 143.659. — Andreju Cermahu je bilo pred Prijateljevo gostilno v Mostah 30. julija ukradeno zeleno pleskano kolo »Dürckopp« s tovarniško številko 174.451. Vredno 20.000 lir.

Kolesarski tatovi so se 1. avgusta ponoči splazili v nezaklenjeno klet Marije Deklevoce v Predovičevi ulici na Selu. Odpeljali so od tam štiri dobra kolesa. Pozneje so ogradio dve kolesa na isti in jih vrnila lastnici. Pogrešajo še 2 ženski kolesi, vredni 16.000 lir. V Kuhanjevi ulici je bilo Zupančiču Crtomiru ukradeno 2. avgusta zeleno pleskano kolo »Adler«, vredno 8000 lir. Vov. številka 1.269.310. Isti dan je bilo okoli pol dneva ukradeno izpred kavarne Evropa Pavlu Kvedru 5000 lir vredno, rjavo pleskano kolo »Avtodirk« s tov. štev. 646.218. —

Otroci so imeli za igračo vile, ter se podili z njimi po vasi. Sosedov sinček pa je tako nesrečno zamahnil proti Martinu, da ga je z vilami zadel v glavo in ga precej ranil. Fantek se zdravi v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji, in je že izven nevarnosti.

Pogreb prof. dr. Turka. V Novem mestu smo pokopali na farno pokopališče g. prof. dr. Alojzija Turka, ki je nenadoma umrl dne 1. avgusta zjutraj. Pogreba se je udeležilo veliko število ljudi, ves proforski zbor z direktorjem g. Dolencem na čelu, učiteljski zbor ljudske in meščanske šole z gospodom direktorjem Zargajem in g. nadzornikom Skebantom, ter g. Zuckovcem. Pogreba se je udeležilo tudi tukajšnje uradništvo ter šole. Preden so krsto dvignili izpred vrat pokojnikove hiše, se je po odpeti pesmi, poslovi od pokojnika v imenu dijakov novomeške gimnazije dijak Zamida Franc. Na pokopališču je ob odprtem grobu govoril pokojnikovo v slovo ravnatelj novomeške gimnazije g. Dolenc, ki je zlasti poudarjal tiso a vztrajno delo pokojnika za slovenski narod. Pevski zbor nižjih gimnazistk je zapel pod vodstvom učitelja g. Ljubiča »Vigred se povrne«, Kapiteljski moški pevski zbor pa je odpel pod vodstvom organista Toneta Markija pred kapelo »O Gospod«, ob grobu pa Cerarjevo »V hladni noči«, ki je vsem prisotnim izvalila solze v oči. — Velik narodnjak, počivaj v miru v zemlji slovenski, ki si jo tako ljubil.

Razbitinam sovražnih letal na tleh se ne smemo preveč približati, pa najsi ostanki tudi ne gore več. Nevarnost za razne eksplozije grozi namreč še kljub temu. Dolžnost sleherne pa je, če take razbitine kje najpazi, da o tem obvesti kar najhitreje pristojno orožniško ali policijsko postajo. Isto velja za bencinske sode, ki jih odmetavajo nemška lovka letala. Kdor si bo iz razbitin prilastil kar koli, se bo pregrešil nad državno lastnino, in bo strogo kaznovan.

Prav tako 2. avgusta je bilo še tretje kolo ukradeno Antonu Velkavru v Zidovski ulici št. 4, vredno 5000 lir, zeleno pleskano, znamke »Torpedo« s tov. številko 417.771.

Na policiji hranijo moško kolo s tov. številko 61.500. Lastnik naj se z dokumenti zgleda med uradnimi urami na policiji v sobi št. 13, III. nadst.

Zaradi govejih kož in zakola telice

Lenart Smrekar, posestnik in mesar v Vevčah, je do 8. septembra lani kral govejo živino za italijansko vojsko. Drobvino je prodal za vednostjo italijanske vojaške oblasti civilnemu prebivalstvu. Dne 23. marca letos je bila pri njem preiskava. Našli so 12 govejih odnosno teletjih kož. Bil je ovađen posebnemu sodišču zaradi prikrivanja kož in zaradi prodaje mesa na črni borzi. Obtoženec je priznal, da je hranil 8 kož, ki so bile last italijanske vojske, 4 kože pa so bile Prevodova last, kamor jih je tudi oddal. Zanikal je, da bi bil kdaj prodal meso pod roko na črni borzi. Lenart Smrekar je bil obsojen na 1 mesec zapore in 2000 tir denarne kazni, ker je v času 8. septembra lani do 23. marca letos hranil 8 kož, ki so bile last italijanske vojaškega erarja, pa je bila njegova dolžnost, da bi jih bil prijavil novemu gospodarju. Oproščen pa je bil zaradi 4 nadaljnjih kož in zaradi prodaje mesa pod roko, ker zato ni bilo podanih zadostnih dokazov. — Josip Habič, 55-letni posestnik na Javoru pri Sostrem, je bil obsojen na 1 mesec zapore in 1000 lir denarne kazni, ker je letos v marcu zakljal teleta in prodal meso pod roko.

Pred malim senatom obsojena

A. S. je nesrečna ženska. Burna je bila njena mladost. Stara je 32 let, poročena, mati dveh otrok, toda nagnjena je k tatvinam, kar kaže njen kazenski register. Lani je bila obsojena na 10 mesecev strogega zapore zaradi prevare, ker je izvalila od neke družine 1000 lir pod pretezo, da rabi denar njih sorodnik, zaprt v policijskih zaporih. Ko je letos aprila prišla na svobodo, je dobila službo postrežnice pri neki boljši ljubljanski družini, kjer je ostala dober mesec. V tem času pa je družini in neki stanovniku izkazala razno zlatnino v vrednosti okoli 5000 lir. Obdolžena je bila tudi, da je odnesla tudi nekaj spodnjega moškega in ženskega perila. Pred malim kazenskim senatom je zanikala tatvino trdeč, da ji je dal zlatnino domači sin v prodajo, zanikala je tudi, da bi bila odnesla perilo. Zaradi tatvine zlatnine je bila A. S. obsojena na 1 leto in 4 mesece robije, oproščena pa zaradi tatvine perila, ker ni bilo dokazov za to v smislu §-a 250 k. p. Obsojenka kazni ni sprejela.

TEL KINO »SLOGA« 22-40

V originalu! V originalu! Velefilm visokih planin! Mogočnega povet o globoki ljubzni drznega dekleta po romangu Wilhelmine v. Hillera

»Jastrebica Wally«

Heldemarie Hatheyer Sepp Riet, Winnie Markus, Leopold Esterle.

Predstave ob 16 in 19.

TEL KINO »MATICA« 22-41

Dramatično življenje skladatelja Roberta Schumann v filmu velike glasbene kvalitete z izbornimi interpretatorji

»Akordi življenja«

V glavni vlogi Hilde Krahl in Mathias Wiemann.

Predstave ob 16 in 19.

TEL KINO »UNION« 22-21

Sijajna satira na neumni, koruptni birokratizem v predgovornih dunajskih ministrih

»Platno iz Irske«

Borba poštenega človeka proti pogubnim naskakom koruptnih židovskih spekulativ in proti hednisti birokraciji v bivših najvišjih avstrijskih uradih.

Otto Tressler, Irene v. Melendorff, Rolf Wanka, Siegfried Breuer, Oskar Sima, Georg Alexander, Fritz Imhof, Tibor Halmay.

PREDSTAVE ob 17 in 19.15!

MALI OGLASI

Službe

POSTREZNICA
Išče zaposlitev, dnevno od 3 do 6 pop. ali po dogovoru. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 6927.

Službe

POMOČNIKA
brivskega ustnice takoj. — M. Podkrajšek, Sv. Petra cesta 12, (b)

Službe

SLUGO
za vsa dela v stalno službo iščemo. Zaradi inkasa potrebna garancija ali kaveja. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 7041.

Stanovanja

SOBO IN KUHNJO
prazno ali opremljeno išče učiteljica za 1. oktober. Ponudbe na upravo »Slovenec« pod št. oktobra 7019.

Poizvedbe

DENARNICO
majhujo, z manjšo vsoto denarja in moško zapusteno uro sem našel pri kopališču na Izoski cesti. Naslov v podruž. »Slovenec« na Miklošičevi cesti 5.

Razno

KLAVIRJE
strokovnjak popravlja in uglašuje: Prva kranjska izdelovalnica klavirjev, Ljubljana. — Privoz 10, tel. 53-20.

Knjige

VSAGO
antikvarčno slovensko knjigo, revijo, časopise, posamezne oddise kakor tudi stare listine kupuje in najbolje plačuje Knjižarna Jancs DOLZAN, Ljubljana, Stritarjeva ulica 6.

Pridelki

KORENJE ZA KRMO
neke letosnjake, prodamo. Vodukova 265.

Kolesa

SPORTNO KOLO
znamke Padova, prodam. Poizve se izlanska cesta 87.

SPORTNO KOLO
dobro ohranjeno, na prodaj. Poljanska 31 (dvorišče, prtiljeje).

Zivali

ZREBETA
srednje težke pasme kupim. Naslov v upr. »Slov.« št. 6820.

Krava

mlekarica, prvovrstna, naprodaj. »Poizvedbe« pri Krstici Ivan, Zvezkova ul. 10.

Zahvala

Ob prerani in bridki izgubi našega iskreno ljubljenega očeta, moža in strica, gospoda

Petra Kastelica

nam je došlo toliko izrazov sozolja in sočustvovanja, da nam ni mogoče se zahvaliti vsakemu posebej, vsled česar izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter sploh vsem, ki so počastili njegov spomin, ga spremlili na zadnji poti ter mu poklonili cvetja in vencev in se ga spominili na kateri koli način.

Sv. maša zadušnica se bo brala na dan 11. avgusta 1944 ob 8 zjutraj v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

Ljubljana, dne 7. avgusta 1944.

Zalujoči ostali

ŽOGA SREČE

Te besede so našle Antonu iz ust. Mladenč je trepetal in glas mu je bil negotov. Nehote je stisnil pesti, ko je stopil k Mayerju.

Samo po sebi se razume, da nisem. Kmalu bi bil uničen ako bi me še dalje zasedovala. Danes popoldne sta, mislim, pretila moji hčeri. Morebiti je privolila, da bi mene rešila. Četudi s težkim srcem... Moj dragi fant, je nadaljeval Mayer in iztegnil roko proti Antonu, ali mi želite izkazati čast, da vam smem stresti roko? Vi ste me rešili usode, ki se je niti ne upam misliti... Mislim se za to, da bi vseeno naredil konec...!

Neumnost je vzkliknil Beck hitro. »Midva sva možaka sveta, gospod Mayer, in jaz osebno vas še bolj čislam, kakor sem vas prej, in sem prepričan, da je Anton popolnoma istih misli kot jaz.«

»Neizrečeno vas občudujem, gospod!« je vneto pritrdil Anton. »Bog vaju blagoslovilo!« je rekel Mayer globoko ganjen. »Čutim, kakor bi se mi bil strašen kamen odvalil od

srca! Sedaj lahko s čisto dušo nadaljujem svojo kandidaturo. Ako ta dva podla lopova Brucka —

»Lopova je čisto prava beseda, gospod,« mu je Anton segel v besedo. »In še prav obupno podla lopova, bi rekel, ko poskušata pričeti tako brezobzirno spletko. Vam dolguje Bruck kaj denarja ali kaj drugega?« je nenadoma vprašal.

»Od časa do časa je napravil zame neke investicije,« se je glasil odgovor, »investicije, ki pa so bile zame silno nesrečne, kakor se je pokazalo, to moram reči.«

»Temu se še malo ne čudim,« je pripomnil odvetnik. »Ali sedaj dovolite, da jaz prevzamem to stvar? Mislim, v prihodnje ne boste hoteli, da bi Bruckova opravljala kakšen zakonit posel za vas, ne-li?«

»Čisto gotovo,« da ne bom. Ako vam je mogoče, da rešite kar koli iz teh razvalin, vam bom še bolj hvaležen.«

»V takih okoliščinah je beseda razvalina prav primerna beseda. Ta dva človeka sta skušala uničiti druge ljudi,

a bosta vendarle spoznala, da sta uničila sebe.« Beck je govoril silno resno. »Sedaj pa v pisarno,« je rekel, stresel Mayerju roko in odšel iz sobe.

Anton bi bil storil isto, toda Mayer mu je pomignil, naj ostane.

»Bil sem v skrbeh za blagor svoje hčere, Hofer.«

Predsednik »Stettinske žoge« je hodil po sobi sem in tja, preden je pritisnil na električni zvonec na mizi.

»To naj bo moje opravičilo, ker vam nisem izkazal take prisrčnosti, kakor bi jo bil lahko. Da povem odkrito, mislim sem, da ste nemara slab človek — na primer, tu je tista začeva na policijskem sodišču, kakor ee spominjate. Toda v tej zadevi ste pokazali, da ste dober mladenič čistega značaja in želim reči, ako vas ima Mina rada — kakor mislim, da vas ima, da — da —

»Ste vi zvonili, gospod?« je rekla hišna pri vratih.

»Sem. Prosim, recite gospodični, naj pride sem.«

Ko je hišna odšla, da izvrši naročilo, je Mayer dovršil začetni stavek, samo z drugimi besedami, kakor je sprva nameraval.

»Mislim, da moram sedaj nekaj storiti, kar bo prav.«

Anton je bil kar omamljen spričo tolike radosti in je zardel do ušes.

»Tisto noč nisem bil pijan, gospod. V neki restavraciji me je omamila prav

tisti človek, ki je zakuril spletko proti vam. Bil je najet od Bruckov.«

»Vam rad verjamem na besedo in nimam nobenega strahu več za Mino. Ostalo je v njenih rokah. Evo, tu prihaja!«

S plašnimi očmi je prišla v sobo. Pogled na očeta je zadostoval, da so ji izginile vse čence z obraza.

»Očka, kaj bi radi?« je rekla vprašujoče.

»Draga moja,« je odvrnil Mayer.

»Tale mladenič mi je pravkar storil čudovito uslugo, rešil me je groznih skrbi. Lahko pa si pomirjena, da so izginile, mislim, za vedno!«

»Boš vendarle kandidiral?«

»Čisto gotovo! Saj ni vzroka, zakaj ne bi — kajne da, Hofer?«

Prav nobenega, gospod!«

Njun glas je dekle opogumil. Nasmejala se je obema.

»Očka, ne maram nič več vedeti — ako ti ni do tega, da bi mi povedal.«

Oče se ji je tudi nasmešnil.

»Povedel sem ti že, da mi je tale naš mladi prijatelj storil veliko uslugo. In kar je še več, govoril sem z njim in midva se dodobra razumeva. Ti si pokazala, da znaš bolje presojevati človekov značaj, kakor tvoj oče, draga moja!«

S temi prijaznimi besedami je odšel. Spočetka sta bila ob malobesedna.

Potlej ga je dekle prišlo za roko.

»Kako se vam morem zahvaliti?« je rekla pozorno, »vem, da zvenijo te besede vsakdanje in prazno, toda srce mi prekipava, prave besede pa so težke.«

»Tudi moje besede bodo bolj vsakdanje in prazne,« je rekel Anton. »Me ni treba nobene hvale. Čisto navadna dostojnost me je nagnila, da sem storil tisto malo, kar sem. Srečo sem imel, hvala Bogu! — Kajti kar zblazel bi bil, ko sem vas videl v takih skrbeh.«

»Zelo ljubo mi je od vas, da to rečete. Vedela sem, da lahko računam na vas.«

Pogledala ga je, in Anton je videl v njenih očeh, kakor bi se nebesa odprla. Kako nebeško odkritosrčno je govorilo to dekle! Opustilo je ves svoj ponos, ker je menilo, da je tako edino prav.

Anton je govoril bolj človeško. Brzdel se je doslej, toda sedaj ga je prevzelo silno čustvo. Besede so bile postranska stvar. Iztegnil je obe roki.

Dekletu je obraz zažarel od sreče: stopilo je k njemu. Zdelo se je, kakor bi se bil svet ustavil, ko sta se poljubila.

»Nisem mogel drugače,« je rekel hrupavo.

»Tudi nisem hotela, da bi,« je zašepetala, in privil jo je tesneje k sebi.